

**UCHWAŁA NR XVI/106/2020
RADY POWIATU W OLEŚNIE**

z dnia 30 kwietnia 2020 r.

w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Korekcyjno-Edukacyjnego dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie na rok 2020

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2019 r. poz. 511, 1571,1815.) oraz art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218) Rada Powiatu w Oleśnie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Powiatowy Program Korekcyjno-Edukacyjny dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie na rok 2020, w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Powiatu

Ewa Cichoń

**PROGRAM KOREKCYJNO-EDUKACYJNY
DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE
NA ROK 2020**

Wstęp

Przemoc jest zjawiskiem coraz bardziej powszechnym. Spotykamy się z formami przemocy w różnych miejscach m.in. na ulicy, w szkole i we własnym domu. Przemoc w rodzinie jest tym rodzajem przemocy w stosunku do osób bliskich, której ujawnienie jest dość trudne. Przemoc to działanie intencjonalne i ukierunkowane. Przemoc związana jest z naruszeniem praw i dóbr osobistych członków rodziny, niszczy poczucie godności, szacunku, zaufania do innych ludzi.

Biorąc pod uwagę przejawy przemocy, wyróżnia się:

- 1) przemoc fizyczną, która jest intencjonalnym zachowaniem, niosącym ryzyko uszkodzenia ciała, niezależnie czy do tego dochodzi. Przejawami tej przemocy są: popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucenie w niebezpiecznej okolicy, nie udzielenie koniecznej pomocy itp. Lista form przemocy fizycznej nie ogranicza się tylko do wymienionych powyżej. W praktyce spotyka się ich znacznie więcej,
- 2) przemoc psychiczną zawierającą przymus i groźby, zastraszanie, emocjonalne wykorzystywanie, za które uważa się oskarżanie, upokarzanie, poniżanie, wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucania własnych poglądów, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, wyzywanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb itp. Przemoc psychiczna może też polegać na niszczeniu przedmiotów, mających jakąś wartość dla ofiary i celowej agresji wobec ulubionych zwierząt domowych. Ten rodzaj przemocy występuje bardzo często i jest trudny do udowodnienia. Niszczy poczucie własnej wartości i godności,
- 3) przemoc seksualną, która jest bardzo rzadko rozpoznawalna. Przemoc seksualna polega na wymuszaniu aktywności seksualnej wbrew jej woli np. nieakceptowanie pieszczot i praktyk seksualnych, seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, krytyka zachowań seksualnych itp.,
- 4) przemoc ekonomiczną i zaniedbanie – odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokojenie materialnych potrzeb rodziny, brak opieki i uniemożliwienie zaspokajania podstawowych potrzeb fizjologicznych (związane ze snem, jedzeniem, higieną).

Przemoc domowa to:

- 1) działanie lub zaniechanie dokonywane w ramach rodziny przez jednego jej członków przeciwko pozostałym,
- 2) z wykorzystaniem istniejącej lub stworzonej przez okoliczności przewagi sił lub władzy,
- 3) godzące w ich prawa lub dobra osobiste, a w szczególności w ich życie lub zdrowie (fizyczne czy psychiczne),
- 4) powodujące u nich szkody lub cierpienie.

W odniesieniu do pomocy osobie lub rodzinie z problemem przemocy, istnieje szereg społecznych usług świadczonych przez instytucje państwowe. W ramach interwencji kryzysowej istnieje w Powiecie Oleskim Punkt Interwencji Kryzysowej zapewniający bezpłatną pomoc w sytuacjach kryzysu, która obejmuje: konsultacje psychologiczne i pedagogiczne, porady prawne, pomoc socjalną oraz grupy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy domowej. Od 2007 r. w Powiecie Oleskim podejmowane są działania wobec sprawców przemocy, które mają prowadzić do zakończenia stosowania przemocy w rodzinie poprzez programy korekcyjno-edukacyjne skierowane do osób stosujących przemoc. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-

edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne mają na celu:

- 1) powstrzymanie osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem tej przemocą,
- 2) rozwijanie umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie,
- 3) kształtowanie umiejętności wychowawczych wobec dzieci bez używania przemocą w rodzinie,
- 4) uznania przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocą,
- 5) zdobycia i poszerzenia wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocą w rodzinie,
- 6) zdobycia umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocą,
- 7) uzyskania informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych (Dz.U.z 2011 r. Nr 50, poz. 259).

Działania skierowane do sprawców przemocą domowej mają na celu powstrzymanie stosowania przez nich przemocą w rodzinie.

Założenia programowe

Podstawą prawną do opracowania i realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie stanowi art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocą w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218) oraz rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocą w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. z 2011 r. Nr 50 poz. 259).

Niniejszy program opracowany został na podstawie wytycznych w obszarze do realizacji wobec osób stosujących przemoc w rodzinie zmierzających do zaprzestania przemocą w rodzinie poprzez realizację programów korekcyjno-edukacyjnych w warunkach wolnościowych zgodnie z kierunkiem działań Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020.

Program ma charakter edukacyjno-korekcyjny. W części **edukacyjnej** będzie przekazana szeroko pojęta wiedza na temat zjawiska przemocą rozumianej jako działanie intencjonalne oraz uświadomienie uczestnikom negatywnych norm i wzorców kulturowych. Natomiast część **korekcyjna** polegać będzie głównie na praktycznych ćwiczeniach.

1. Założenia do tworzenia niniejszego programu opierają się na aktualnym stanie wiedzy na temat przemocą domowej i prowadzą do stwierdzenia, że:

- 1) przemoc domowa jest wyuczonym zachowaniem, które przynosi zyski i straty dla sprawcy,
- 2) przemoc domowa ma uwarunkowania kulturowe; jest tolerowana, jest zakorzeniona we wzorcach postępowania przekazywanych z pokolenia na pokolenie,
- 3) przemoc domowa jest szkodliwym i raniącym nadużyciem siły i władzy oraz dąży do kontrolowania i zniewolenia osoby zależnej,
- 4) stosowanie przemocą jest wyborem, za który sprawca ponosi odpowiedzialność moralną i prawną,
- 5) nie stosowania przemocą domowej można się nauczyć.

2. Mając na uwadze powyższe założenia niniejszy program opiera się na współczesnych rozwiązaniach uwzględniając podejście integracyjne, łączące wybrane elementy tradycyjnych modeli pracy ze sprawcami przemocą, do których należą:

- 1) edukacja na temat kulturowo-obyczajowych zjawisk wspierających i przeciwstawiających się przemocą,
- 2) promocja wartości i idei wspierających godność osoby, dobro rodziny, równość płci oraz prawa kobiet i dzieci a także odpowiedzialność za osobiste decyzje i gotowość ochrony słabszych,
- 3) stosowanie procedur behawioralno-poznawczych w celu korygowania postaw i zachowań związanych z przemocą,

4) uczenie umiejętności konstruktywnej komunikacji interpersonalnej oraz samokontroli.

Cele i zawartość programu

Cele programu

Podstawowym celem działań programowych jest pomoc osobom stosującym przemoc w zaprzestaniu stosowania przemocy poprzez edukację. Cel ten ukierunkowany jest na rozpoznanie i zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie.

Program nie stanowi jednak formy osobistej psychoterapii sprawcy a jedynie koryguje jego niepożądane zachowania i postawy, ma charakter psychoedukacyjny.

Zawartość programu

Zawartość merytoryczna programu skoncentrowana jest na osiągnięciu celu podstawowego i zawiera elementy, które dostarczają wiedzy, tworzą okazje do poznania siebie oraz pozwalają na zmianę form myślenia i reagowania.

Najważniejszymi z tych elementów są:

- 1) rozpoznanie diagnostyczne – uzyskanie i opracowanie informacji o funkcjonowaniu każdego z uczestników, jego sytuacji życiowej oraz specyfice przemocy, której był sprawcą.
- 2) edukacja – przekazywanie wiedzy poprzez aktywizację uczestników w zakresie podstawowych treści edukacyjnych:
 - a) społeczno-kulturowych źródło i okoliczności przemocy domowej (mity i stereotypy)
 - b) definicji przemocy, jej rodzaje, formy i dynamikę, aspekty prawne przemocy,
 - c) planowania i rozwijania samokontroli,
 - d) komunikacji interpersonalnej,
 - e) promocji pozytywnych standardów i wartości zachowań między innymi: szacunku, bezpieczeństwa, odpowiedzialności, wsparcia emocjonalnego, szczerości, zaufania, dzielenia obowiązków, wspólnego decydowania, okazywania uczuć, rozwiązywania konfliktów bez przemocy.
 - f) zaburzenia życia rodzinnego spowodowane uzależnieniami,
 - g) wpływ przemocy domowej na zachowanie dzieci.
- 3) ćwiczenia – dostarczające korekcyjnych doświadczeń osobistych, zmieniających zachowania i postawy oraz rozwijające umiejętności samokontroli i konstruktywnego współżycia.

Zakładane rezultaty

Działania diagnostyczne, edukacyjne i ćwiczenia mają przyczynić się do:

- 1) uświadomienia sprawcy, czym jest przemoc,
- 2) uzyskania przez niego świadomości własnych zachowań przemocowych wobec bliskich,
- 3) nabycie umiejętności konstruktywnego wyrażania uczuć,
- 4) nabycie umiejętności partnerskiego współdziałania w rodzinie oraz korzystania z pomocy innych.

Realizacja programu

Czas realizacji programu

Program korekcyjno-edukacyjny realizowany będzie w 2020 roku. Zakłada się zrealizowanie 1 pełnego cyklu programu - edycji. Realizacja programu odbywać będzie się od miesiąca maja do grudnia 2020 r. W trakcie realizacji edycji nie przewiduje się dołączania nowych osób.

Sposób realizacji programu

Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy domowej realizowany będzie w wersji 8 miesięcznej, obejmującej 69 godziny. Planowane są następujące etapy realizacji programu:

Etap I – indywidualne spotkania dla uczestników programu, których celem jest rozpoznanie diagnostyczne, na które przewidziano 2 spotkania po trzy godziny (maj 2020 r.).

Etap II – 21 spotkań grupowych po 3 godziny każde, odbywające się w od czerwca do października 3 razy w miesiącu, w listopadzie 4 razy w miesiącu oraz w grudniu 2 razy w miesiącu, których celem będzie przekazanie treści edukacyjnych (od czerwca do grudnia 2020r.).

Sposób realizacji oddziaływań – przykładowe metody pracy:

- 1) wykłady,
- 2) warsztaty,
- 3) analiza materiałów filmowych,
- 4) dyskusje grupy,
- 5) informacje zwrotne.

Nabór i selekcja uczestników programu

Adresatami niniejszego programu są pełnoletnie osoby stosujące przemoc – mężczyźni z terenu powiatu oleskiego lub z innego powiatu gdzie wskazano PCPR w Oleśnie do odbycia programu korekcyjno-edukacyjnego w wyroku sądowym. Warunkiem przyjęcia do programu jest uznanie przez nich faktu stosowania przemocy we własnej rodzinie. Rozpoczęcie edycji programu może nastąpić po zakwalifikowaniu minimum 5 osób.

1. Uczestnikami programu mogą być:

- 1) osoby samodzielnie zgłaszające się,
- 2) osoby skierowane przez instytucje i organizacje zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, takie jak:
 - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnie,
 - Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu oleskiego,
 - Zespoły Interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - Policja,
 - Prokuratura,
 - Sąd.

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie są kierowane w szczególności do:

- 1) osób skazanych za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, odbywających karę pozbawiania wolności w zakładach karnych albo wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych,
- 2) osób stosujących przemoc w rodzinie, które uczestniczą w terapii leczenia uzależnienia od alkoholu lub narkotyków lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, dla których oddziaływania korekcyjno-edukacyjne mogą stanowić uzupełnienie podstawowej terapii,
- 3) osób, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym.

2. Uczestnictwa w programie odmawia się osobom chorym psychicznie.

Odmowa uczestnictwa w programie następuje w czasie wstępnego rozpoznania diagnostycznego, prowadzonego w trakcie nurtu pracy indywidualnej, który jest pierwszym etapem realizacji programu.

Rozpoznanie indywidualnej sytuacji obejmuje:

- 1) rzeczywiste okoliczności skierowania do programu,
- 2) określenie, czy uczestnik programu aktualnie stosuje przemoc,
- 3) formy i okoliczności przemocowych zachowań,

- 4) aktualną sytuację rodzinną i zawodową,
- 5) cechy osobiste istotne dla pracy korekcyjnej,
- 6) doświadczenie związane z nadużywaniem alkoholu i narkotyków, uczestnikami programu nie może być osoba uzależniona od alkoholu, narkotyków, innych środków odurzających, substancji psychoaktywnych, chyba że zakończyła terapię uzależnienia lub jest w trakcie terapii,
- 7) kontakty z wymiarem sprawiedliwości.

Uzyskane informacje objęte są zasadą poufności z wyjątkiem informacji wskazujących na popełnienie czynów zabronionych przez prawo.

Reguły uczestnictwa w programie

Przed przystąpieniem do II etapu programu uczestnicy podpisują kontrakt określający zasady uczestnictwa w programie.

1. Kontrakt zawiera:

- 1) uznanie osobistej odpowiedzialności za fakt stosowania przemocy w rodzinie,
- 2) formalne wymogi regularnych obecności na zajęciach,
- 3) zobowiązanie do powiadamiania pracownika programu o niemożności zgłoszenia się na zajęcia,
- 4) zobowiązanie do powstrzymywania się od przemocowych zachowań w kontaktach z członkami rodziny i innymi ludźmi,
- 5) zobowiązanie do powstrzymywania się od spożywania alkoholu i zażywania substancji psychoaktywnych,
- 6) obowiązek bezpiecznego i zgodnego z zasadami współżycia społecznego zachowania się w trakcie uczestnictwa w zajęciach,
- 7) pouczenie o:
 - a) przetwarzaniu danych osobowych na potrzeby realizacji programu – zgoda osoby na ich przetwarzanie,
 - b) odpowiedzialność osoby za jego przestrzeganie, a nie stosowanie się do kontraktu może skutkować usunięciem z programu.

Wobec osób, których uczestnictwo związane jest z decyzją sądu, policji, zespołów interdyscyplinarnych stosuje się powiadomienie tych organów o:

- 1) przystąpieniu osoby stosującej przemoc do programu,
- 2) uchylaniu się od udziału w programie,
- 3) zakończenia uczestnictwa w programie.

Fakt uczestnictwa w programie osób dobrowolnie zgłaszających się jest objęty tajemnicą.

Realizator programu

1. Realizatorem programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnie. Realizacja programu będzie prowadzona przez osobę, który posiada kwalifikacje – spełnia wymogi określone w § 9 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r.

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne może prowadzić osoba, która spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) ukończyła studia wyższe magisterskie na jednym z kierunków: psychologia, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej, albo na innym kierunku uzupełnione studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, resocjalizacji,
- 2) posiada zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie,
- 3) ma udokumentowany co najmniej 3 letni staż pracy w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

2. Zadania związane z realizacją programu obejmują:

- 1) nadzór nad realizacją programu zgodnie z założonymi celami i działaniami nakierowanymi na osiągnięcie zakładanych rezultatów,
- 2) rekrutację uczestników programu,
- 3) obsługę finansową programu,
- 4) monitoring programu.

Partnerzy programu

Partnerami realizatora programu, w szczególności w zakresie rekrutacji i monitoringu programu będą instytucje stykające się z osobami stosującymi przemoc, w tym:

- 1) gminy z terenu powiatu oleskiego reprezentowane przez zespoły interdyscyplinarne,
- 2) ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu oleskiego,
- 3) Sąd Rejonowy w Oleśnie,
- 4) Komenda Powiatowa Policji w Oleśnie, Komisariaty Policji z terenu powiatu.

Współpraca w/w instytucji pozwoli na większą skuteczność i efektywność oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.

Źródło finansowania programu

Opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie należy do zadań w zakresie administracji rządowej realizowanych przez powiat. Środki na realizację i obsługę tego zadania zapewnia budżet państwa. W związku z tym, planowanie wydatków następuje na poziomie powiatu rokrocznie, a realizacja programu uzależniona jest od wysokości środków przeznaczonych samorządowi powiatowemu z budżetu państwa na ten cel. Jednostka samorządu terytorialnego, ubiegająca się o środki na realizację programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych zobowiązana jest do złożenia oferty/wniosku do Wojewody o środki na realizację programu w danym roku kalendarzowym.

Plan finansowy na 2020 rok realizacji wynosi 6.920,00zł. (słownie: sześć tysięcy dziewięćset dwadzieścia zł 00/100) (dla 10 osób) przy założeniu, iż koszt realizacji programu korekcyjno-edukacyjnego dla jednej osoby stosującej przemoc w rodzinie wynosi nie więcej niż 846,00 zł rocznie zgodnie z założeniami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020.

Monitoring

Monitoringowi będą podlegać zachowania związane z przemocą u osób uczestniczących w programie. Monitoring powinien być prowadzony w trakcie trwania programu i do 3 lat po jego zakończeniu. Za monitoring odpowiada Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnie jako realizator programu. W tym zakresie PCPR zobowiązane jest do współpracy z instytucjami i organizacjami prowadzącymi program przeciwdziałania przemocy i pomagania ofiarom przemocy w rodzinie.

System monitorowania polega na weryfikowaniu efektów programu oddziaływań – korekcyjno-edukacyjnych, zbieraniu informacji o zachowaniu uczestników programu wobec swoich członków rodziny w szczególności poprzez kontakt pisemny z Zespołami Interdyscyplinarnymi, Ośrodkami Pomocy Społecznej, Policją.

Zakończenie

Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnie to ułożony w określonym czasie ciąg działań zmierzających do wybranej, specyficznej grupy odbiorców. Jedyne obawy jakie nasuwają się aby program mógł być realizowany to brak dostatecznego zainteresowania adresatów uczestnictwem w jego działaniach.